

Examensarbete

Samhällsförändring och social
hållbarhet 180 hp

Socialtjänstens arbete mot ungdomskriminalitet

*En kvalitativ studie om socialtjänstens arbete med att
förebygga och motverka ungdomskriminalitet*

Halmstad 27 Maj
Daniel Danho & Fatlum Juka

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att utveckla kunskap om hur medarbetare inom socialtjänsten beskriver orsaker till ungdomskriminalitet och arbetar med att motverka och förebygga ungdomskriminalitet. I studien har fem semistrukturerade intervjuer genomförts med medarbetare inom socialtjänsten. Det empiriska materialet har analyserats med stöd i teorier om stigma, empowerment och Paynes tre perspektiv på socialt arbete. Resultatet visar att de sociala faktorer som har mest betydelse för att hindra och hjälpa ungdomarna ur kriminalitet är föräldrar, skolan och den närmsta omgivningen. Det är vad socialtjänsten främst fokuserar sina brottsförebyggande insatser på. Vidare visar studien att ungdomar med strulig skolgång och där det finns brister i föräldraskapet är orsaker bakom att de hamnar i en kriminell livsstil. Det är även vad socialtjänsten lägger mest fokus på. För att förebygga ungdomskriminalitet så krävs det, enligt intervjupersonerna, en samverkan mellan socialtjänsten och ungdomens omgivning som är främst skolan och föräldrarna.

Nyckelord: Ungdomskriminalitet, socialtjänsten, förebyggande insatser, skola, föräldrar

Abstract

The study “social services work against youth criminality” purpose is to develop knowledge about how employees in the social services describe the causes of youth criminality and how to prevent and work against youth criminality. Our data has been collected from five interviews with contributors from the social services. The theories used in the study are stigma, empowerment and Payne’s three perspectives within social work. The collected data shows that the most important social factors that can prevent and get youngster out of criminality are parents, school and the environment itself. This is what the social services mainly works on with their crime prevention work. The study is based on qualitative interviews, with help from a semistructured interview guide. The main results show that youngsters with poor schooling and parenthood are the reason why they end up in a criminal path. This is also what the social services focus on mostly, in order to prevent youth criminality in collaboration between the social services and youngster's environment, which are primarily the school and the parents.

Keywords: Youth criminality, social services, preventive work, school, parents

Förord

Först och främst vill vi tacka Anna Isaksson som har varit vår handledare under vårt examensarbete, tack för ditt engagemang, feedback och support under arbetets gång. Vi vill naturligtvis tacka våra intervjupersoner för att ni tog er tid och gav oss möjligheten att utföra vårt arbete. Vi vill dessutom rikta ett stort tack till våra klasskamrater och alla lärare som vi har mött under vår tid i Högskolan i Halmstad. Ni alla har bidragit på olika sätt till att vi nu står inför vår examen.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
2. Problemformulering	6
2.1 Syfte	6
2.2 Frågeställningar	6
3. Bakgrund	7
3.1 Ungdomskriminalitet – risk- och skyddsfaktorer	7
3.2 Socialtjänstens arbete för att förebygga ungdomskriminalitet	7
3.2.1 SSPF: Ett brottsförebyggande arbete av socialtjänsten	8
3.2.2 Multisystemisk terapi	9
3.3 Tidigare forskning	9
4. Teoretisk och begreppslig referensram	14
4.1 Stigmat teorin	14
4.3 Systemteorin	16
4.3.1 Reflexivt terapeutiska synsättet	16
4.3.2 Socialistisk-kollektivistiskt synsätt	17
4.3.3 Individualistisk-reformistiskt synsätt	17
5. Metod	18
5.1 Val av metod och metodologi	18
5.2 Tillförlitlighet och trovärdighet	19
5.3 Abduktivt förhållningsätt	20
5.4 Analysmetod	21
5.6 Etik	23
6. Resultat	24
6.3 Socialtjänstens samverkan med ungdomens omgivning	28
6.3.1 Föräldrarnas roll	30
7. Sociologisk analys	32
7.1 Bakomliggande faktorer med koppling till stigma	32
7.2 Socialtjänstens brottsförebyggande arbete och samverkan	33
8. Slutsats och avslutande reflektion	36
8.1 Förslag till vidare forskning	39
9. Akribi	40
Bilaga 1 - Intervjuguide	45
Bilaga 2 - Samtyckesblankett	46

1. Inledning

Det är allt fler ungdomar som begår brott vilket bidrar till oro och instabilitet i samhället. Brottsförebyggande Rådet (2017) har utifrån främst skolundersökningar tagit fram statistik som baseras på de vanligaste brotten som ungdomar begår i Sverige. Statistiken visar att de vanligaste brotten är sexualbrott och stöldbrott. Statistiken visar att 30% och 50% av alla elever uppger att de någon gång har varit delaktiga i en typ av brott. Det framgår vidare i statistiken att det är större andel killar som är delaktiga i brott och att de även är mer misstänkta för en typ av brott. Under åren 2008-2017 begick män cirka 20 000 fler brott än kvinnor (BRÅ, 2018). I Sverige skiljer sig straffskalan för ungdomar som begår brott utifrån ålder men även den brottsliga handlingen. Från att man är 15 år gammal är man straffmyndig i Sverige och kan riskera att dömas till dagsböter, sluten ungdomsvård eller fängelse för ett brott. Dock så bedöms fängelsestraff oftast inte vara optimalt om gärningspersonen är under 21 år (BRÅ, 2018).

Det finns ett stort intresse för ungdomskriminalitet då brott som begås av ungdomar påverkar samhällsutvecklingen negativt (Socialstyrelsen, 2009). Ungdomsbrottslighet påverkar inte bara de individer som begår brott utan har en stor inverkan på samhället i sin helhet (Estrada & Flyghed, 2017; Socialstyrelsen, 2009). Flertalet av de ungdomar som begår brott gör det vid några enstaka tillfällen. Endast en liten del av ungdomarna begår ett flertal brott. Brottsligheten minskar under tonåren och det innebär att majoriteten av de ungdomar som begår brott endast gör det under en begränsad tid (Estrada & Flyghed, 2017; Socialstyrelsen, 2009). Socialtjänsten erbjuder insatser för att motverka ungdomskriminalitet och för att främja ungdomarnas utvecklingspotential. Insatserna handlar inte enbart om att fokusera på ungdomarna i sig, utan även personer runt ungdomarna. Det handlar främst om att fokusera på föräldrarna till dessa ungdomar för att dels förstå bakgrunden till varför detta äger rum och dels för att främja att föräldrarna kan få verktyg för att stödja sina ungdomar. Detta leder till att föräldrarna får möjligheten att sätta stopp för en negativ utveckling. Det

finns vissa riskfaktorer som indikerar en ökad risk för normbrytande beteende och brottslighet på kort och lång sikt (Socialstyrelsen, 2009).

2. Problemformulering

Som nämnts ovan innebär ungdomskriminalitet betydande utmaningar för individer och samhället som helhet. Socialtjänsten spelar en viktig roll för att förebygga och bekämpa ungdomskriminalitet. Åtgärder och insatser förändras dessutom över tid, därför finns det ett behov av att belysa insatserna som tillämpas just nu. Ur ett sociologiskt synsätt så är vår studie väldigt relevant, även ur ett socialt hållbarhetsperspektiv då ungdomskriminaliteten är ett samhällsproblem som hotar framtiden. Detta påverkar individers välbefinnande och påverkar samhället både ur ett mikro- och makroperspektiv.

2.1 Syfte

Studiens syfte är att skapa en fördjupad förståelse kring hur socialtjänsten beskriver orsaker bakom ungdomskriminalitet samt hur de arbetar med att förebygga och motverka ungdomskriminalitet. Tidigare forskning visar att det finns ett behov av detta studieområde. Studien utgör därför ett kunskapsbidrag om vilka insatser socialtjänsten erbjuder till ungdomar i behov för att förebygga och motverka det sociala problemet i vårt samhälle.

2.2 Frågeställningar

- Vilka orsaker bidrar, enligt medarbetare inom socialtjänsten, till att ungdomar hamnar i kriminalitet?
- Vilka insatser erbjuder socialtjänsten främst för att motverka och förebygga ungdomskriminalitet?
- Hur samarbetar socialtjänsten med ungdomarnas omgivning?

3. Bakgrund

I detta avsnitt ges en bakgrund till det ämnesområde som står i fokus i vår studie. I avsnittet presenteras även bakomliggande faktorer till ungdomskriminalitet, socialtjänstens insatser för att förebygga ungdomskriminalitet samt det förebyggande arbetet där ungdomarnas familj och den närmsta sociala omgivningen spelar en stor roll.

3.1 Ungdomskriminalitet – risk- och skyddsfaktorer

Brottsförebyggande rådet (2009) tar upp att sannolikheten att en ungdom ska begå brott är större ju fler riskfaktorer och färre skyddsfaktorer ungdomen har. Forskning visar att det finns ett antal skydds- och riskfaktorer som har samband med ökad eller minskad risk för normbrytande beteende och brottslighet, både på lång och kort sikt. Detta är en följd av att ungdomar utvecklas i interaktion med olika sociala sammanhang som påverkar varandra, vänner, familj, skola och närsamhället. Risk- och skyddsfaktorer är olika faktorer som bidrar och minskar kriminalitet bland ungdomar. Ibland kan risk- och skyddsfaktorer ses som samma sak, föräldrar och vänner kan till exempel både vara något som är negativt för en ungdom men å andra sidan kan de vara en positiv faktor. Riskfaktorer för en ungdom kan exempelvis vara föräldrar med egna sociala problem eller missbruk och en skyddsfaktor kan vara föräldrar med tydliga regler och föräldrar som visar omsorg (Ander, 2005). Val av vänner kan också ses som en skydds- eller riskfaktor hos en ungdom. Vänner med ett avvikande beteende kan ses som en riskfaktor, medan vänskapskrets som har god relation till både skola och vuxna kan ses som en skyddsfaktor för en ungdom (Ander, 2005).

3.2 Socialtjänstens arbete för att förebygga ungdomskriminalitet

Socialtjänstens värdegrund bygger på att alla barn i Sverige ska ha rätt till att växa upp i en trygg miljö, såsom skola, hem och trygga förhållanden. Socialtjänstens insatser för att förebygga ungdomskriminalitet är omfattande och varierande. Det kan vara insatser som rör personer i väldigt ung ålder i det förebyggande arbetet, exempelvis barn som verkar hamnat snett i tidigt

skede. Då försöker socialtjänsten motverka detta genom att kontakta barnen via skola och hushåll. Socialtjänsten kan också arbeta med att bryta normbrytande beteenden genom att flytta ungdomar till behandlingshem, alternativt familjehem för att skapa en positiv förändring i ungdomens liv. Målet är att ungdomen ska känna ett förtroende för socialtjänsten för att tillsammans jobba mot samma riktning och att tvångsvård ska kunna uteslutas (Socialstyrelsen 2020). Sverige har även ett påföljdssystem vars syfte är att förhindra att ungdomar hamnar i fängelse. I detta system är socialtjänsten den viktigaste myndigheten för att motverka ungdomars kriminella beteende. Socialtjänsten är den första insatsen i påföljdssystemet och finns där för personer i väldigt ung ålder, med stöd och hjälp till barn och deras vårdnadshavare (Clevesköld, m.fl. 2015). En förebyggande insats som socialtjänsten har satsat på och som är relevant kopplat till denna studie är SSPF (Skola, socialtjänst, polis, fritid). Insatsen handlar i stort sett om att förebygga och förhindra att unga blir kriminella, rekryteras till kriminella gäng och hamna i ett missbruk. Målet är att ungdomarna ska ha en normal skolgång och ett liv fritt från brott och droger (Socialstyrelsen, 2021).

3.2.1 SSPF: *Ett brottsförebyggande arbete av socialtjänsten*

Denna insats utvecklades ursprungligen i Köpenhamn och handlar om ett långsiktigt förebyggande av brott för barn och ungdomar. SSPF är till för att skapa ett informationsutbyte mellan skolor, socialtjänst, polis och fritid för att kunna förhindra ungdomar att välja fel väg redan i tidigt skede. Syftet med SSPF är att förebygga och motverka ungdomskriminalitet, missbruk och riskbeteende bland målgruppen 12-18 år. Det primära målet är att få bort den sociala oron i det utsatta området och få ungdomarna att känna sig engagerade och uppleva förhoppningar om sin egen framtid. SSPF söker vårdnadshavares samtycke för att ha möjligheten till att arbeta mer på individnivå. I dagsläget så finns det relativt lite information om hur bra insatsen har fungerat och utvärderingen av samarbetet i SSPF, men enligt de bedömningar som gjorts så verkar metoden fungera väl (Polisens metodhandbok, 2017). SSPF innebär samverkan på två olika nivåer. Den ena nivån avser en lokal styrgrupp som består av områdeschefer som i

huvudsak har i uppgift att bedriva organisationsfrågor och metodutveckling. Den andra nivån är den operativa gruppen och består av enhetschefer som har i uppgift att arbeta på en mängd olika sätt med den utvalda målgruppen på plats (Polisens metodhandbok, 2017). När det är för sent att sätta in en insats som en del i det förebyggande arbetet så tillämpas Multisystemisk terapi (MST) istället för SSPF.

3.2.2 Multisystemisk terapi

Multisystemisk terapi är en intensiv familjebaserad öppenvårdsinsats som riktar sig till familjer med ungdomar med allvarliga sociala, emotionella eller utåtagerande problem. Insatsen utvecklades i USA och har använts i Sverige sedan 2000-talet (Socialstyrelsen, 2019). Insatsen riktar sig till familjer som har ungdomar i åldrarna 12-17 år med allvarliga känslomässiga, utåtagerande och sociala problem. MST syftar till att påverka faktorer som antas påverka den unges problem. Dessa faktorer kan finnas i familjen, på ungdomens och familjens sociala arenor men även hos den unge själv. Syftet med insatsen är att påverka faktorer som bidrar till ungdomens problem. På långt sikt är målet att minska och eliminera den unges problem (Socialstyrelsen, 2019). MST bygger på grundtanken om att behandlingen behöver påverka alla de sammanhang som den unge befinner sig i, nätverk, skola, familj och kamratkrets, för att då åstadkomma en hållbar förändring. Insatsen pågår under 4-6 månader med varje familj, och terapeuterna som arbetar i MST finns tillgängliga för familjerna dygnet runt (Socialstyrelsen, 2019).

3.3 Tidigare forskning

I denna del presenteras tidigare forskning som på olika sätt berör uppsatsens ämne, det vill säga ungdomskriminalitet och vad som bidrar till att ungdomar hamnar i kriminalitet samt hur aktörer som socialtjänsten arbetar med att förebygga och motverka kriminalitet. De vetenskapliga artiklar som presenteras lyfter bland annat fram, vilket även nämnts ovan, risk- och skyddsfaktorer som finns kring en ungdom, samt hur föräldrarnas engagemang kan hjälpa ungdomen att inte hamna i kriminalitet. Vidare

berörs tidigare studier om ungdomar som kommer från trasiga hem eller med invandrarbakgrund, samt hur dessa två faktorer kan vara bidragande till ungdomsbrottslighet. Slutligen presenteras tidigare forskning om socialtjänstens interventioner och samverkan med andra aktörer, samt hur socialt arbete används i praktiken.

3.3.1 Risk- och skyddsfaktorer

Det är många faktorer som är inblandade och gör en påverkan på ungdomar som hamnar i en kriminell livsstil. Anna G. Franzén och Lucas Gottzén (2021) påpekar att det finns en förbindelse gentemot motgångar i ungdomens barndom och att personen sedan har hamnat i kriminalitet. Faktorer som har påverkat ungdomen i tidig ålder kan angå exempelvis vanvård, föräldrars drog- och alkoholmissbruk. Detta blir ett bakslag för ungdomen och det kan leda till att ungdomen då följer gatunormer i samband med maskulina företeelser och äga upp till sina handlingar, snarare än att ge skulden till sina föräldrar och barndom.

Resultat från tidigare studier som nämnts ovan bekräftas även i senare studier, exempelvis diskuterar även Estrada & Flyghed (2017) angående omgivningens betydelse. Bland de ungdomar som deltog i deras studie kom majoriteten från negativa förhållanden som inkluderade svaga sociala band, brist på närvaro i skolan, högt kamratinflytande, rastlöshet, impulsivitet och föräldrarnas ekonomiska sårbarhet (Estrada & Flyghed, 2017).

3.3.2 Föräldrarnas roll, omgivningen, relationen till skolan

Stattin (2001) lyfter fram att många forskare är relativt överens om att föräldrar ska skaffa sig kunskap om vad deras barn gör utanför hemmet. Föräldrar ska övervaka barnets beteende, skapa insyn i vad barnet gör på fritiden, var barnen håller hus och har koll på barnets kamrater samt vilka barnet umgås med. I den internationella litteraturen talar man i detta sammanhang om föräldrarnas övervakning (Stattin, 2001). Forskningen pekar också ut alternativ och sätter fokus på tilltro, värme och kommunikation. Stattin (2001) tar upp att det finns många skäl till att tro att

föräldrakontroll inte fungerar i ungdomsåren, kanske ett par av de tyngsta skälen är att ungdomar är fria från sina föräldrar i "övergångsperioden", mellan att vara barn och att vara vuxen. Stattin (2001) beskriver att det är här som ungdomar blir allt mer fria från sina föräldrar, där deras aktiviteter ofta är förlagda utanför hemmet och utanför föräldrarnas insyn. I

undersökningen tas det upp att föräldrar som har goda kunskaper om barnets aktiviteter utanför hemmet, uppvisar mindre kriminellt beteende. Dessa barn har bättre självkänsla, färre eller inga depressiva symtom. Tonåringar som har starka sociala relationer med sina föräldrar är mindre benägna att bilda kriminella relationer, medan ungdomar som har svagare sociala relationer med sina föräldrar tenderar att bilda kriminella relationer (Stattin, 2001).

I denna artikel (Stewart, 2003) har ett nationellt representativt urval av gymnasieelever gjorts, där man undersökt i vilken utsträckning faktorer som rör individ respektive skola förklarar variation i skolbeteende. Resultatet visade att en ungdom som är aktiv i skola och har en engagerad skola, resulterar i att ungdomen har lägre risk att utveckla ett dåligt beteende i skolan. Det visas även i studien att det är viktigt att både fokusera på individnivå och skolnivå, för att kunna se de olika bidragande faktorerna till ungdomens avvikande beteende i skolan (Stewart, 2003).

Sutherland (2011) berättar om hur han genomförde en studie med ett urval av ungdomar i tre bostadsanläggningar för ungdomar i Nya Zeeland. Syftet var att utforska hur skolan upplevdes av ungdomar som fortsatte att begå allvarliga brott. Sutherland (2011) valde att lyssna på dessa ungdomar och ville identifiera de riskfaktorer som skolor bidrar till när det gäller utveckling av kriminellt beteende. I studien framkom ett betydelsefullt resultat. Även om skolupplevelsen inte får en ungdom att begå brott så kan negativa skolupplevelser leda till att eleverna alieneras från utbildningssystemet, vilket ökar riskfaktorer som leder den utsatta personen mot långvarig brottslighet. Sutherland (2011) beskriver olika riskfaktorer i skolan som kan utlösa kriminellt beteende hos ungdomar. Sutherland nämner även övergången från förskola till grundskola och sedan vidare till

gymnasiet, att dessa övergångar kan påverka en individ psykiskt. Skolbyte har liknande påverkan, där ungdomen ska behöva anpassa sig till ny skolmiljö, skapa nya lärarrelationer, finna nya vänner etc. kan utlösa normbrytande beteende. Vissa skolor erbjuder förebyggande insatser till elever med studiesvårigheter, vilket kan bidra till att dessa avvisas från klassen och isoleras av resten av gruppen. Resultatet i studien visade att majoriteten av deltagarna riskfaktorer som bidrar till en sårbar ung person på väg mot brott (Sutherland, 2011).

3.3.3 Socialt arbete, interventioner och samverkan

Socialstyrelsen (2012) beskriver en kartläggning av interventioner som påverkar det förebyggande arbetet mot ungdomskriminalitet, samt samverkan i arbetet mellan socialtjänsten och andra aktörer. Kartläggningen bestod av 40 interventioner, med hjälp av totalt 57 studier som har genomförts i Storbritannien, USA och Norden. Kartläggningens syfte är att utvärdera dessa insatser för att kunna fastställa vad som förväntas från dem (Socialtjänsten, 2012). Studien fokuserar på social prevention som är en typ av intervention som utgår på att minska ungdomars tendens att begå brott. De olika interventionerna som utvärderas i studien delas in till olika aktörer. Satsningarna som tog plats var t.ex. eftervård, frivård, pedagogik, avhoppningsprogram och andra individanpassade behandlingar. Resultaten visar att interventionerna motverkar och minskar risken för att ungdomar utvecklar kriminellt beteende och var ett hjälpmedel till dem för att lämna det kriminella livet (Socialtjänsten, 2012).

I kartläggningen beskrivs också bakomliggande faktorer och hur man kan förbättra samverkan mellan socialtjänsten och olika aktörer. En av lösningarna som diskuteras handlar om att myndigheter som exempelvis socialtjänsten, ska få ett förbättrat ekonomiskt stöd från politiker (Socialtjänsten, 2012). Men i huvudsak så måste det vara en gemensam helhetsbild på hur man ska arbeta och att resurserna som finns delas upp rättvist mellan de olika aktörerna. Resultatet visar att strukturerna som finns mellan aktörerna förhindrar samverkan mellan aktörerna i arbetet med att

motverka ungdomskriminalitet. De studier som ingår i kartläggningen handlar även om att kommunikationen mellan aktörerna behöver förbättras. Dokumentationen är ett exempel som behöver följas upp och att man samarbetar så att planeringen följs korrekt (Socialtjänsten, 2012). Det kan även hända att varje aktör inte vet vilken roll den har i projektet som utförs, och det kan skapa en otrevlig stämning då det blir en form av konkurrens. Slutligen så visar kartläggningen att den största faktorn för bristande samverkan är att man inte har lyckats med samarbetsprojektet när den har tillämpats i verkligheten (Socialtjänsten, 2012).

Till skillnad från kartläggningen av tidigare studier ovan som på ett praktiskt plan diskuterar insatser inom socialt arbete så diskuterar Payne (2006) socialt arbete på ett mer teoretiskt plan. Han menar på att det sociala arbetets etiska engagemang för social rättvisa indikerar att det har en stark roll för att bemöta missgynnade individer och grupper. Payne menar att forskning inom socialt arbete behöver fokusera mer på forskningsbara sociala arbetsinterventioner för att förstå hur insatser kan bidra till att främja jämlikhet i hälsa. Det handlar om att socialt arbete kan göra skillnad på den sociala nivån genom att ingripa både lokalt men även på den personliga nivån (Payne, 2006). Socialt arbete har därför en potential till att påverka ojämlikhet i hälsa på befolkningsnivå jämfört med många andra insatser. (Payne, 2006).

Sammanfattningsvis visar tidigare forskning på hur socialtjänsten arbetar och vilka typer av insatser som kan bidra till att minimera ojämlikhet i samhället. Dessa artiklar förklarar även vilka faktorer som är stora för att en ungdom hamnar i en ungdomskriminalitet. Det förklaras även att riskfaktorer kan vara en skyddsfaktor som t.ex. umgänget, föräldern, miljö etc.

4. Teoretisk och begreppslig referensram

I detta kapitel presenteras de teorier som tillämpas i studiens analys. I fokus står stigma, empowerment och Paynes (2015) systemteori som inkluderar det reflexiva terapeutiska synsättet, socialistisk-kollektivistiska synsättet och slutligen det individualistiskt- reformistiska synsättet. Med stöd i Goffmans (2014) teori om stigma så analyseras sedan orsakerna till varför ungdomskriminalitet kan uppstå. Dessa tre teorier som används i studien kommer stödja varandra för att förstå bakgrunden till ungdomskriminalitet men även hur socialtjänsten arbetar med att motverka och förebygga ungdomskriminalitet, vilket studiens syfte och frågeställningar handlar om. Stigmatiserade individer kan genom stöd och insatser, som syftar till att bidra med empowerment, motverka stigmatiseringen genom att skapa en större självförtroende och ta makten över sig själv. Stödet innebär att individerna får hjälp på mikronivå genom användning av olika verktyg som ges av socialtjänsten. Empowerment används i många olika sammanhang och det finns olika definitioner. I denna studie utgår vi från Malcolm Paynes (2015) och Askheim & Starrins (2007) definition av begreppet empowerment. Paynes (2015) systemteori som inkluderar de tre olika synsätten används för att analysera socialtjänstens insatser.

4.1 Stigmat teorin

När en individ blir medveten om att den ses som annorlunda i omgivningens syn kommer individen, enligt Goffman (2014), drabbas av en känsla av misslyckande. Med detta menar han att människor kan anses vara avvikande på grund av beteenden eller mänskliga förmågor som misskrediterar människor från det som anses vara normalt, detta fenomen uppstår genom interaktion mellan individer. Goffman (2014) förklarar begreppet stigma som något avvikande attribut hos människan vilket innebär att människor som förknippas med stigma kan framställas som inte fullt mänskliga. Stigmatiserade människor försöker hitta vägar att passa in som "normala". Den stigmatiserade människan ställs inför krav och förväntningar i sina sociala relationer, som handlar om antingen nedvärdera sig eller dölja sitt

stigma för människor. När individer möter varandra har de en tendens att klassa och kategorisera den andra individen utifrån förväntade egenskaper hos den andre (Goffman, 2014).

Goffman lyfter vidare fram begreppet identitet och menar att den faktiska identiteten är den identitet en person innehar och den tillskrivna identiteten bygger på hur människor borde vara i relation till vår virtuella sociala identitet. Det avvikande stigmat beskrivs av de "normala", då de "normala" är de individer som utövar de förväntningar och normer som individen omedvetet och automatiskt handlar efter (Goffman 2014). Goffman menar vidare att människan inte hamnar helt utanför en värld där man blir nekad, utan här har individen en möjlighet att söka sig till medmänniskor som ger sympati, vilket Goffman kallar för de egna och de visa (Goffman 2014). Goffman beskriver att individer kan dela gemensamma avvikelser, eftersom de då känner gemenskap och att de får moraliskt stöd av andra. Detta resulterar i sin tur i att individerna som är stigmatiserade bedöms som "vanliga" individer i deras ögon och känner inte någon skam alls (Goffman 2014).

4.2 Empowerment

Det är svårt att förstå begreppet empowerment då termen introducerades i USA, vilket innebär att översättningen till ordet är oklar. Ordet power översätts till tre olika ord på svenska; makt, styrka och kraft. Människor vill kunna ha makt eller känna sig kraftfulla och starka vilket gör att vi söker oss till makt och kontroll över våra liv. Begreppet empowerment kan användas vidare till vårt sociala liv som t.ex. självförtroende, socialt stöd, delaktighet, etc. (Askheim & Starrin, 2007: 10-11). Kopplat till exempelvis ungdomskriminalitet handlar det om att hjälpa ungdomar att få makt över sina liv och de val som görs i livet. Genom empowerment så stärker man individens självförtroende och individens makt över sina handlingar som rör en själv (Payne, 2015). För att individen ska återfå denna makt så handlar det om att någon utomstående ger klienterna ett verktyg att använda sig av för att själva styra över sitt liv (Payne, 2015). Askheim & Starrin (2007)

menar att begreppet empowerment handlar om makt, inte bara makt över sig själv utan även makten över tillvaron genom att stödja och stärka varandra. De menar att empowerment får människor att bli hörda och delta på lika villkor i olika sammanhang. Empowerment handlar om att hjälpa en individ som är i en utsatt situation så att hälsa och välbefinnande långsiktigt främjas (Askheim & Starrin, 2007).

Empowerment är användbart på både mikro- och makronivå. Det börjar på individnivå genom en ökad självförtroende, som sedan kopplas till gruppnivå där det relateras till delaktighet och att stärka gruppen. Vilket i sin tur ger en möjlighet för att påverka samhällsstrukturerna (Askheim & Starrin, 2007). De enskilda positionerna i samhällsstrukturen är något man utgår ifrån och den är inte naturgiven utan det är något människan har skapat genom historien. Detta innebär att individen sätts in i en position som avgör vilken grad av makt eller kontroll individen har över sitt liv. En central aspekt kopplat till empowerment är att skapa en medvetenhet hos individer om sambandet mellan deras levnadsvillkor och yttre sociala förhållanden. Det är viktigt att få människor till att förstå att de inte är ensamma om deras problem de går igenom, detta leder till att det blir en ökad medvetenhet som i sin tur bör leda till handling (Askheim & Starrin, 2007).

4.3 Systemteorin

4.3.1 Reflexivt terapeutiska synsättet

Det reflexiva terapeutiska synsättet är kopplat till empati. I ett sådant synsätt strävar socialt arbete efter bästa möjliga välbefinnande för individer, grupper och även samhället. Perspektivet går ut på att man ska stödja personlig tillväxt, underlätta utveckling, självförverkligande och även ta hänsyn till den ömsesidiga påverkan som finns mellan idéer och sociala situationer. Detta synsätt inom socialt arbete är ett uttryck för en socialdemokratisk politisk filosofi, vilket innebär att social mobilisering borde gå hand i hand med de ekonomiska strävandena för att uppnå både individuella och sociala förbättringar (Payne 2015, 43-44). Detta kan handla om att stödja föräldraskapet genom att socialtjänsten använder sig av

verktyg som ger föräldrarna kunskap om ungdomens befinnande, vad ungdomen gör, ungdomens krets etc.. På så sätt kan insatserna leda till att föräldrarna med hjälp av socialtjänsten kan stödja personlig utveckling. Payne (2015) nämner att det kommer vara svårt att skapa mening i det som har varit, om tidigare problem finns kvar i nuet. Socialtjänsten kommer inte kunna vara på plats hela tiden för både ungdomen och föräldrarna, vilket leder till att ansvaret förs vidare till föräldrarna, om föräldrarna inte lyckas med att föra kunskapen vidare till ungdomen så kan det vara svårt att skapa mening för ungdomen, om tidigare problem finns kvar i nuet (Payne, 2015).

4.3.2 Socialistisk-kollektivistiskt synsätt

Fokus inom detta synsätt ligger på strävan efter att förändra och stödja missgynnade individer. Det görs genom att man inom ramen för socialt arbete arbetar kollektivt för att främja deras resurser och viljan till egenmakt. Sociala eliter ses som maktutövande med de största sociala resurserna. Inom det reflexivt-terapeutiskt synsättet så strävar man efter individens självförverkligande, men inom socialistisk- kollektivistiskt synsätt så anses det vara omöjligt i och med att det finns ett förtryck mot missgynnade individer, det är inte möjligt att förändra individer förrän det sker en social förändring (Payne, 2015).

4.3.3 Individualistisk-reformistiskt synsätt

Inom detta synsätt betonas att välfärdssamhället ska vara serviceinriktat, detta sker genom att anpassa servicen till individers behov. Främjandet av social rättvisa anses vara rimligt, och individuellt självförverkligande anses vara möjligt genom social förändring. Detta innebär att inom detta synsätt så handlar det om individen och vad för typ av hjälp den behöver. Det som uppmärksammas i detta synsätt är att inom socialt arbete så fokuseras det på individen genom att försöka få fram individens individualitet, inre känsla och motiv, som sedan används för att forma individens beteende. Hjälpen handlar om att skapa mening i individens erfarenhet vilket kan ha att göra med bagaget individen bär med sig. Detta kan leda till att socialtjänsten får fram ungdomens behov genom att förstå ungdomens erfarenhet. Inom

socialt arbete innebär synsättet att fokus läggs på individens självbestämmande och individens erfarenheter och problem (jfr Payne, 2015).

5. Metod

I detta kapitel redovisas val av metod och studiens metodansats. Vidare presenteras en argumentation om för- och nackdelar av vald metod liksom etiska aspekter och studiens tillförlitlighet och trovärdighet. Kapitlet innehåller även studiens förhållningssätt, analysmetod, genomförande, samt urval.

5.1 Val av metod och metodologi

Studien bygger på semistrukturerade intervjuer med personer inom socialtjänsten som arbetar med ungdomskriminalitet. När kvalitativa metoder används är syftet inte att mäta utan att beskriva, visualisera och analysera ett fenomen samt deras förekomst i olika situationer och i olika sociala processer (Ahrne & Svensson 2011). För att skapa en djupare förståelse för det område som studeras i denna studie så har vi också fördjupat oss i böcker, tidskriftsartiklar och andra elektroniska källor där det finns ett stort utbud av information och statistik kring ungdomskriminalitet.

Studien är hermeneutisk till sin karaktär. Inom hermeneutiken är ambitionen att fördjupa förståelsen för människors egen upplevelse. Det är en tolkningslära och innebär som metod att man prövar olika tolkningar samt ifrågasätter sina egna tolkningar (Starrin & Svensson, 1994).

Hermeneutiken syftar till att belysa människors upplevelse och genom en tolkningsprocess skapa förståelse och kunskap (Gilje & Grimen, 2007).

Alvesson och Sköldberg (2017) påpekar att hermeneutiskt orienterade studier inte börjar från noll. De bygger på förstånd, förkunskaper och dessutom fördomar. Det är dessa vi behöver förstå, utveckla och problematisera genom studiens gång. Syftet med denna tolkningsteori är att innebörden endast kan uppfattas genom att koppla den till helheten, men samtidigt så kan helheten som innehåller delar endast förstås ur självaste

delarna. Ett problem med hermeneutiken är att forskaren kan ha en missuppfattning om sin egen livsvärld. Studiens strävan blir att utveckla säker kunskap, men även göra studien repeterbar som leder till en positivist orienterad studie (Alvesson och Sköldberg 2017).

Genom hermeneutiken studerar man det som är unikt och det som inte går att kvantifiera därför har vi valt att utföra en kvalitativ metod tillsammans med hermeneutiken för att få en utökad förståelse om det vi vill undersöka (jfr Ingeman, 2016).

Intervjupersonerna får självständigt med egna åsikter beskriva ämnet som de själva tolkar det, med egna ord och formuleringar. Det leder till att man får olika perspektiv och erfarenheter av t.ex. socialtjänsten som resulterar till fördjupning om frågorna och flera synpunkter om institutionen (jfr Kvale & Brinkman, 2014). Hermeneutiken tillämpades när vi satt med våra transkriberade intervjuer. Detta gjorde att vi kunde använda oss av transkriberade intervjuerna i helhet, vilket vi sedan plockade ut delar till relation av vårt syfte och våra frågeställningar. Till en början så kändes det svårt att tolka texterna. Detta gjorde att vi samarbetade ännu mer för att se om våra tolkningar var rimliga. När vi hade bestämt oss för att sätta ihop delarna och se det i en helhet, så läste vi arbetet flera gånger om. När vi hade läst texten om och om igen så såg vi ett mönster i respondenternas svar. Delarna började falla på plats, vilket gjorde så att vi kunde påbörja resultaten med hjälp av en ordentlig tolkning.

5.2 Tillförlitlighet och trovärdighet

I detta stycke tar vi upp tillförlitlighet och trovärdighet. För att öka studiens trovärdighet, så har vi genomfört intervjuer med individer som har mycket kunskap och erfarenhet om ungdomskriminalitet. När man utför en analys av trovärdigheten så kan det uppkomma frågor kring hur hög trovärdigheten i undersökning verkligen är. I kvalitativ forskning så är det nästan ogenomförbart att upprepa undersökningen exakt, vilket gör att forskare idag tillämpar ordet tillförlitlighet istället för reliabilitet. När det sägs att empirin är trovärdig, så betyder det att empirin är tolkad på ett rimligt sätt

(Bryman, 2011). För att läsaren ska kunna avgöra detta har vi strävat efter att vara tydliga med vilka val vi har gjort gällande studiens problemområde, metod och teori med mera. Det krävs att en forskare kan redogöra insamlad data, då det är oftast forskaren själv som samlar in sin egna empiri. En forskare kan inte med säkerhet anklaga att en annan forskare har ställt exakt samma frågor i en ostrukturerad intervju, det är viktigt då att som forskare redovisa sitt resultat så att andra forskare som granskar slutsatsen, kan förlita sig på resultatet i den kvalitativa metoden (Bryman, 2011). Genom att vi har hållit oss till den beskrivna analysmetoden samt varit tydliga och transparent i vårt tillvägagångssätt, varit öppen med problematiska aspekter samt återge citat från intervjuerna i analysen och hänvisa till dem i en bilaga hoppas vi att studien kan anses ha god tillförlitlighet och trovärdighet.

5.3 Abduktivt förhållningsätt

Aspers (2011) lyfter fram olika förhållningsätt i ett arbete avseende hur teori och empiri ska kopplas samman. Deduktion och induktion är exempel på sådana förhållningsätt. Skillnaden är att i en deduktiv studie utgår forskaren från teorin och i en induktiv studie utgår forskaren från empirin. I vår studie gällande ungdomskriminalitet så har dock ett abduktivt förhållningsätt varit utgångspunkten. Detta förhållningsätt är en kombination av induktion och deduktion och innebär ett samspel, samt en växling mellan empiri och teori. I en abduktiv studie är det viktigt för forskaren att förstå att tolkning av respondenternas uppgifter endast kan ske när analysen av empirin utförs. Inledningsvis i uppsatsen hade vi tankar kring vilka teorier som var lämpliga, men i enlighet med det abduktiva förhållningsättet är det väsentligt att vi var insatta på vårt empiriska underlag för att se sambandet mellan vår empiri och teori (jfr Alvesson & Skoldberg, 2017; Svensson, 2015). Detta betyder att vi alltså hade tankar om teorival, men att analysen av det empiriska underlaget också påverkade vårt val av teori.

5.4 Analyismetod

För att resultatdelen men även analysprocessen skulle påbörjas har vissa moments utförts. I studien har det använts en tematisk innehållsanalys som är en kvalitativ analysmetod som innebär att analysera och hitta mönster i empirin (Olsson, 2008). Dessa mönster ska vidare användas och kopplas till befintlig forskning och teorier som tillämpas i rapportens studie. Insamlad data och material transkriberades och korrekturlästes. Teman som uppkom är kopplade till studiens syfte. Tematisering är ett effektivt sätt för att hitta mening, likhet och struktur i den empiriska datan. I relation till den teoretiska ramen så utvecklas den empiriska datan. För att öka förståelsen om ett specifikt tema - har kodning till viss mån använts som tillvägagångssätt. Detta är ett sätt att sammanfatta empirin genom att stegvis fokusera på varje tema och med noggrannhet anteckna respondentens svar. Förenklat innebär kodning av empirin att sortera materialet efter teman. Att exempelvis ge namn, siffra eller en bokstav till sådant som är betydelsefullt eller uppkommer ofta. På så sätt kan samband ses, vilket underlättar studien. Via detta tillvägagångssätt analyserades empirin. Detta resulterade i att teman kunde identifieras och hittas. Enligt Olsson (2008) skapas en djupare förståelse genom denna tillämpade analysmetod. För studien innebär det att det sorterade insamlade materialet jämfördes med varandra för att hitta skillnader och likheter. Detta resulterade i sin tur att en avvägning kunde göras. Sådant som inte var relevant för studien sorterades ut och betydelsefull data och information behölls.

Denscombe (2018) poängterar och understryker huruvida det åligger forskaren att bestämma när teoretisk mättnad är uppnådd. Forskaren skall göra en avvägning om det fortsatta datainsamlingen frambringar ny relevant information för en studie. Kontinuerliga diskussioner genomfördes för att avväga vad och när datainsamlingen inte längre frambringar relevant information.

5.5 Urval och genomförande

Ett ändamålsenligt urval har använts i denna studie, då den typen av urval leder till att vi får empiri som kan besvara vår frågeställning och syfte. Ett

ändamålsenligt urval bygger på att man alltid strävar efter att få ut den mest centrala informationen, genom att välja ut intervjupersoner baserat på deras förmågor, kunskaper och erfarenheter. Intervjupersonerna väljs noggrant ut utifrån deras relevans för forskningsprojekt och kunskap eller erfarenhet inom området. Forskaren väljer då ut verktyg som var kända sedan tidigare och som tros kan ge bästa möjliga värde (Denscombe, 2018). I vårt fall var det ändamålsenligt att välja ut och intervju personer inom socialtjänsten.

Vi som utfört studien har tidigare varit i kontakt med socialsekreterare (R4) i ett föregående arbete. Vi kontaktade socialsekreteraren och samtalande om våra planer. För att öka vår kunskap om organisationen så har vi återigen intervjuat socialsekreteraren, men denna gång även personens medarbetare med personens rekommendation och hjälp. Med insamlade kontaktuppgifter så tog vi kontakt och planerade intervjuer med respektive person. Det betyder att vi har en god insyn och bra information om hur organisationen arbetar. Vi var medvetna om deras insatser och förebyggande arbete mot ungdomskriminalitet. Den vetenskapsteori som vi har valt att tillämpa i arbetet är hermeneutiken. Hermeneutiken har främsta fokus riktat mot förståelsen, dels som mänskligt existentiella grundvillkor och metod. Som vetenskapsteoretiskt tillämpning handlar hermeneutiken om metoder för förståelse och tolkning och om beskrivning av själva förståelsen och dess villkor. Det enda hindret vi stötte på var ett bortfall på tre intervjuer, med anledning av brist på tid och sjukdom. Att vi endast intervjuade fem personer kan anses vara ett litet antal och en form av brist, men antalet respondenter i ändamålsenliga urval kan vara ett fåtal men ändå tillföra relevanta överväganden (May, 2001).

Vår intervjuguide (se bilaga 1-Intervjuguide) konstruerades med avsikt att få inblick i uppfattningar och perspektiv som kommer till uttryck bland medarbetare vid socialtjänsten, vilka vi sedan kunde tolka genom en hermeneutisk tolkningsprocess. Det ledde till att vi skapade tre olika teman i intervjuguiden: syn på orsaker bakom ungdomskriminalitet, det förebyggande arbetet samt möjligheter och utmaningar i arbetet. Varje tema

vi använde oss av innehöll frågor som var konstruerade som öppna frågor, då vi ansåg att det kunde leda till mer utvecklade svar från våra intervjupersoner. Intervjuguiden bestod även av ett fåtal bakgrundsfrågor. Studiens materialinsamling bygger på fem intervjuer som utgick från vårt syfte och frågeställning. Respondent (R1) jobbar som MST-terapeut. Respondent (R2) är teamleader inom MST insatsen. Respondent (R3) jobbar som teamleader inom insatsen SSPF. Respondent (R4) är socialsekreterare inom enheten barn och ungdom. Respondent (R5) är socialsekreterare inom enheten barn och ungdom. Intervjupersonerna svarade på relevanta frågor om detta ämne. Vid intervjuerna fick vi information om ämnet ur olika perspektiv.

5.6 Etik

Ett etiskt förhållningssätt är centralt i all forskning. Vår studie är grundad i de fyra olika grundkraven som finns inom svensk samhällsvetenskaplig forskning. Dessa är nyttjandekravet, konfidentialitetskravet, samtyckeskravet och informationskravet som vi har använt oss av i studien (Bryman, 2011). Nyttjandekravet innebär att informationen vi samlar in genom vårt arbete, endast kan användas i den aktuella forskningen. Konfidentialitetskravet handlar om att personuppgifter används med deltagarens samtycke, och endast i forskningssyfte. Samtyckeskravet, liksom informationskravet handlar om deltagarna och deras val om att själva avgöra om sin egen medverkan i arbetet (VR, 2002). I vår studie valde vi att anonymisera informanterna med syftet att inte avslöja personernas riktiga namn. För att skydda intervjupersonernas identitet så har intervjupersonerna tilldelats olika nummer vilket gör att det inte går att spåra vem som sa vad. Detta är för att säkerställa så att deras anonymitet bevaras och att deras identitet förblir skyddad.

Vi har förhållit oss till samtyckes- och informationskravet genom att utgå från Högskolan i Halmstads riktlinjer "Personuppgifter för examensarbete" (2022). I dessa framgår hantering och lagring av personuppgifter i syfte att värna om våra intervjupersoner. En

Samtyckesblankett togs fram (Se bilaga 2-Samtyckesblankett) i skriftlig form som intervjupersonerna har fått skriva på innan deras medverkan. Samtycket är en av de mer viktiga aspekterna där det innebär att informanterna informeras om syftet i undersökningen, val till anonymitet och deras frivilliga deltagande i intervjun samt att de kan välja dra sig undan när det vill (Kvale & Brinkman, 2014).

6. Resultat

I detta kapitel presenteras de intervjuer som genomförts. Empirin består av totalt fem intervjuer med medarbetare inom socialtjänsten och hur de ser på orsaker som leder till att ungdomar hamnar i kriminalitet, samt åtgärder som används när olika situationer gällande ungdomar uppstår.

6.1 Bakomliggande faktorer till ungdomskriminalitet

I intervjuerna lyftes att umgänge kan vara en faktor för en ökad risk till att ungdomen hamnar på den kriminella banan. Även om ungdomen har det bra hemma så kan umgänget vara dåligt, vilket kan leda till att ungdomen faller lätt för grupstryck. R4 nämnde tre olika exempel som kan leda till ungdomskriminalitet. Umgänget, börjar testa droger och föräldrarnas tillsyn:

1. *“Umgänge är en orsak, även om man har det bra hemma så kan umgänget vara dåligt och många faller för grupstryck lätt” (R4)*
2. *“Exempel två är att man börjar ta droger och när man inte har mycket pengar hemma så börjar man sälja droger för att kunna ha råd att ta droger för användning” (R4)*
3. *“ Exempel 3 är på grund av föräldrarna. Att föräldrarna inte har koll på vilka de umgås med, att dem inte sätter några gränser, och låter dem spendera sin tid ute om nätterna.” (R4)*

Därefter så framkom det att faktorer bakom ungdomskriminalitet går att spåra till ungdomens tidiga barndom. Uppväxten är viktig och vad

ungdomarna har med sig i bagaget kan vara en faktor. Det kan vara allt från att ungdomen har blivit slagen hemma till att känna sig utanför och meningslös. Intervjupersonen R5 resonerade mycket om utanförskap och skolgången. Att konstant få höra ordet ”misslyckad” gör att ungdomen strävar efter att få känna sig som en lyckad individ.

“Alla vill vara någon jag tror det är de det handlar om, kan jag inte vara någon i skolan så blir jag någon utanför skolan, kan jag inte vara en vanlig Svensson, då vill jag inte vara en vanlig Svensson då ska jag vara någon annanstans”(R5)

Intervjupersonerna menade att det inte är ungdomen som det är fel på, utan det är samhället som har misslyckats. Ungdomar som är på väg mot en kriminell bana kan ha egna bekymmer och svårigheter.

“Många av våra ungdomar har neuropsykiatrisk diagnos som ADHD eller autism” (R2)

Detta kan leda till att det blir svårare för ungdomen att få en framgångsrik skolframgång, vilket kan leda till att ungdomen väljer att avvika från skolan för att känna sig uppskattad av andra utanför skolan.

6.2 Socialtjänstens insatser och brottsförebyggande arbete

Respondent 4 (R4) berättar om vart ungdomar skickas när de begår brott. När ungdomar som inte är tillräckligt gamla för ett fängelsestraff begår brott så skickas de oftast till socialtjänsten.

“Socialtjänsten har olika avdelningar och utifrån brottet i sig skickas ungdomen till respektive avdelning, exempelvis om en ungdom ska ha hjälp för sitt missbruk skickas ungdomen till en mottagning som har ansvar för missbruk. Ungdomen tas emot, där krav ställs att bland annat lämna regelbundna tester för att se om testerna visar om man är nykter från sitt missbruk.” (R4)

Respondent 4 (R4) berättar vidare om hur ungdomar som har begått grova kriminella handlingar hamnar på ett behandlingshem där de får hjälp av experter. Ambitionen är att få ungdomarna till att utveckla sitt beteende och sina vanor i positiv riktning. Sådana behandlingshem brukar kallas för HVB- hem. Personalen på behandlingshemmen följer ungdomarnas utveckling och gör en bedömning huruvida ungdomarna kan klara sig i samhället eller inte. Ungdomar som inte ändrat sitt beteende skickas till UNGA KRIS. Där får ungdomarna tala med före detta kriminella som försöker stödja ungdomarna i att sluta välja den kriminella banan. I socialtjänsten finns det många olika insatser till att förebygga och motverka ungdomskriminalitet. Socialsekreteraren (R4) nämnde bland annat MST och SSPF (se i kapitel 3.2.1 & 3.2.2).

SSPF teamledare (R3) började med att berätta att det är en ny insats som redan nu har inneburit positiva förändringar.

“SSPF-gruppens fokus är att förebygga och förhindra att unga hamnar i kriminalitet, rekryteras till kriminella gäng och påbörjar ett missbruk. Vårt mål är att ungdomar har en normal skolgång och ett liv fritt från brott och missbruk” (R3)

Detta visar hur socialtjänstens insatser innehåller olika steg under ungdomens behandling. Intervjupersonerna fokuserade i intervjuerna mycket på föräldrarnas stöd till ungdomarna och hur detta är viktigt för att kunna förebygga och motverka ungdomskriminalitet. Föräldrarna bör, enligt intervjupersonerna, ha god insikt i var ungdomen befinner sig, hur ungdomens omgivning och närmsta krets ser ut, hur det går för ungdomen i skolan etc. Enligt R3 spelar föräldrarna en viktig roll för ungdomen, därför fokuserar socialtjänsten mycket av sina insatser och resurser på relationen mellan föräldrarna och ungdomen.

“Hur vi har börjat jobba nu är att vi är stöd till föräldrarna. Det beror på hur mycket hjälp föräldrarna behöver men vi lägger jättemycket resurser på

föräldrarna, alla parter ser vad som händer så samverkan blir smidig.” (R3)

Föräldrarnas stöd för ungdomen ses alltså som en viktig faktor för att hindra ungdomarna till att hamna i en kriminell livsstil. SSPF fokuserar mycket på att lägga fokus runt ungdomens omgivning t.ex. fritidsgårdar, polis och skolan. Detta gör att informationen förs vidare och att aktörerna får kunskap hur individerna ska agera för att kunna vara med under ungdomens utvecklingspotential till det positiva.

“Nu har vi fått in samtycke av till exempel skolor. Nu börjar alla förstå att det här vi måste jobba, vi måste hindra dem för att hamna i kriminalitet innan det är för sent” (R3).

Intervjupersonernas beskrivning av SSPF gav en bild av hur alla parter runt om ungdomen arbetar för att förebygga ungdomskriminalitet. Ibland sker det dock saker som gör att SSPF inte är en lämplig form av insats. Detta beror på att SSPF har fokus på förebyggande arbetet, det vill säga innan ungdomen hamnar i en kriminell livsstil. Gör socialtjänsten en sådan bedömning så skickar SSPF-enheten ungdomen till MST då insatsen inte handlar om att förebygga ungdomskriminalitet utan om att motverka ungdomskriminalitet.

“En polis kan ringa en dag och säga att de har tagit en ungdom som är under oss men jag kan ej göra någonting men kan förmedla det till, till exempel MST gruppen och sen ge alla inblandade information om det. Men om MST går in så backar vi”(R3)

(R1) berättade att MST är en framgångsrik insats som erbjuds av socialtjänsten till föräldrar som har en ungdom i åldern 12-17 år. Hon berättar vidare att de har tagit emot föräldrar som har ungdomar i åldern 11 - 18 år.

“När det gäller ungdomar som är 18 år så måste ungdomen själv godkänna till att föräldrarna har insyn i den unges liv. Detta kan då leda till att de kan bli svårt för insatsen att genomföra sina metoder i och med att ungdomen kan välja att avstå till att acceptera villkoren.”

(R1) berättar vidare att MST är en frivillig insats som vänder sig till föräldrar med ungdomar som är i gränsfall på väg till ett placeringshem. MST är en intensiv insats vilken kräver stort engagemang och arbete från föräldrarnas sida för att hjälpa ungdomen. MST-arbetet utförs hemma hos familjen, där det är i den miljön som ungdomen lever i och ger bäst effekt att arbeta i. R2 berättar hur socialtjänsten arbetar med olika enheter och hur socialtjänsten stegvis arbetar med de olika målen bland deras olika enheter. Under intervjuerna framgick det att MST handlar mycket om att förhindra ungdomar från att hamna i kriminalvården.

“Vi har olika enheter som jobbar med olika mål, MST är förebyggande genom att vi försöker förhindra dem från att hamna i kriminalvården”

(R2) berättar vidare att socialtjänsten jobbar på alla plan, men att fokus ligger främst på det brottsförebyggande arbetet och att MST tillämpas som bäst när det är som värst för ungdomen. Insatsen är en av de sista som socialtjänsten kan använda innan det återstår att placera ungdomar i olika hem, exempelvis behandlingshem. Socialtjänsten placerar dock sällan ungdomar i hem när det handlar om beteendeproblem eller att ungdomarna begår ett fåtal brott. Placering i hem är oftast baserat på att ungdomarna har tyngre problem och har utfört allvarliga kriminella handlingar.

6.3 Socialtjänstens samverkan med ungdomens omgivning

Under intervjuerna så lyfte intervjupersonerna att samverkan fungerar bra överlag, men att resurser måste användas rätt. Det är inte alltid lätt att samverka med alla. (R5) som är socialsekreterare nämner att det är svårt att samverka i vissa sammanhang då man i rollen som socialsekreterare inte får prata om allt som kommer in. Detta gör att det blir svårare för dem att

samverka med andra aktörer. För att samarbetet ska fungera så handlar det om att ha en gemensam målbild, vilket kanske inte alla har.

“För mig så blir samarbetet mycket envägskommunikation, där jag får in information men jag får ingen information tillbaka, det skapar såklart en frustration men överlag så funkar samarbetet bra. För att det ska bli ett bra samarbete så behöver man en gemensam målbild” (R5)

För att kunna få en gemensam målbild så gäller det att arbeta på alla nivåer. Det handlar om att sprida information till andra aktörer. Det som kom upp flera gånger under samtliga intervjuer var att föräldrarna är en viktig aktör för ungdomens förbättring. SSPF som handlar om att arbeta för att förändra ungdomars tankesätt innebär, enligt respondent 3 (R3), inte bara att fokus ligger på individen utan på alla nivåer. Detta kan göra att samarbetet ökar och att olika aktörer får ett gemensamt mål för förändring och för att förebygga att ungdomar träder in på den kriminella banan. Det socialtjänsten försöker att göra är att få igång samarbetet mellan skola och fritids där oron delas för ungdomarna. Många aktörer behöver ha vetskap om vad som händer, därför är möten med olika aktörer viktiga.

“Vårt största samarbete är med föräldrar, vi har även möten med ungdomarna och våra förvaltningschefer och talar om vad som händer, man är på alla nivåer, man kan jobba på individnivå men man kan även tänka grupp. då får man igång samarbete med förvaltningarna mellan skola och fritids” (R3)

Det framkom att samtidigt som det finns utmaningar gällande samverkan, så anser samtliga intervjupersoner överlag att samarbetet funkar bra i flera av deras ärenden. Ett mål med MST är att föräldrarna ska öka samarbetet med andra aktörer runt ungdomen. Detta gör att MST-teamet och föräldrarna kan få en annorlunda synvinkel på ungdomens beteendemönster. (R2) nämner även att vissa aktörer kanske har ramar och regler som de följer, vilket kan

leda till att det inte finns en målbild för ungdomen som är gemensam för dessa olika aktörer.

“Ett mål i MST det är att föräldrarna ska öka samarbetet med andra aktörer runt ungdomen. Ibland kan det vara att vissa aktörer ser på saken annorlunda och kanske har ramar och regler som de måste följa och där kan det ibland bli svårt, men å andra sidan tycker jag att samarbetet funkar otroligt bra”

Samtliga intervjupersoner diskuterade aktörerna runt om ungdomen. Den viktigaste aktören för ungdomen är föräldern enligt samtliga respondenter. I de insatser som socialtjänsten genomför läggs mycket fokus på att komma ut med information till ungdomens förälder för att öka möjligheterna till att kunna motverka ungdomens avvikande beteendemönster och att skapa möjligheter till förbättring för ungdomar.

6.3.1 Föräldrarnas roll

Intervjupersonerna menar att allt inte bara handlar om ungdomen. Det är enkelt att skylla på en ungdom och förlägga problematiken bara på ungdomen. Under ungdomarnas behandling så gäller det att även jobba mycket med föräldrarna för att behandlingen ska lyckas.

“Föräldrarna har stor roll och har en jättekraft. Föräldrarna tillsammans med andra” (R2).

Detta visar att det är nyttigt för behandlingen att samverka med personer runtomkring ungdomen, vilket gör det enklare för föräldern att ha koll på sin ungdom. Samarbete och nätverk bidrar till att MST-enheten enklare kan ta beslut. Intervjupersonerna beskrev under intervjuerna att arbetet med ungdomarna skiljer sig åt. Det finns olika behov som ungdomen har. Det är svårt att hitta en behandling som passar för alla individer. En gemensam nämnare som lyftes var dock föräldrarna då de kommer vara kvar efter behandlingen. Därav lägger socialtjänsten resurser på föräldrarna.

“Det jag tror handlar främst om att föräldrarna inte riktigt har koll längre, det kan bero på att föräldrarna är mitt i en separation, kanske träffat en ny partner, etc å då kan ungdomen komma i kläm” (R1)

Föräldrarna uppmuntras till att utveckla empati för att sedan föra det vidare till sina ungdomar vilket kan få dem att utveckla kunskap om vad som är rätt och fel.

“Vi ska inte va de viktigaste för ungdomarna, utan de som finns där är de som ska vara de. Vi är där för stöd.” (R2)

I detta sammanhang så handlar det även om att stärka systemet runt ungdomen. Vilka runt ungdomen är viktiga aktörer för att hjälpa ungdomen vidare? Terapeuterna inom MST frågar runt och ser vad som kan vara en fördel att ha med i sin behandling. Det handlar om att stärka föräldraskapet och ungdomen innan dem släpper ungdomen, och detta är för att säkerställa så att ungdomen inte hamnar på samma bana när de väl är klara med behandlingen. Detta gör så att de andra aktörerna tillsammans med föräldrarna har utvecklat kunskap om när de ska agera och hur dem ska agera.

“Har en ungdom föräldrar som har koll, vet vilka vänner, vet vart ungdomen är, med vem, när hen ska hem etc.. Då är det en avgörande faktor; om föräldrarna samverkar med andra föräldrar är detta otroligt bra och minimerar risken att ungdomen hamnar i kriminalitet“ (R1).

Intervjupersonerna menar att det är viktigt att föräldrar samarbetar med varandra. Då blir det mycket enklare att få en bild av var ungdomen befinner sig. Det blir en helt annan syn och kontroll från föräldern vilket kan minimerar risken för att ungdomen hamnar i kriminalitet.

“Vi är beroende av att folk flaggar om att folk behöver oss, vi hjälper inte om inte någon säger till oss, folk ska våga ta hjälp av oss. Det blir fel i vissa sammanhang, det var exempelvis texter med utländska språk, där de stod att vi tog deras barn vilket inte stämmer” (R2).

Det skapar en oro och gör det svårt för socialtjänsten att skapa ett samarbete med föräldrar. Det krävs mycket tid för att motivera föräldrar att samverka. Anledningar som språkbrist kan vara en faktor som gör det svårt att behandla ungdomen och hjälpa föräldrarna. Det blir svårt att förklara de olika verktygen som ska användas under behandlingens gång. Detta stoppar inte MST-teamet till att slutföra sin insats.

“Min största utmaning är det motiverande arbetet. Det är inte alltid man har med föräldrarna och då krävs det att försöka motivera de och få med de i arbetet, det är inte alltid detta går men då ger vi inte oss, utan vi försöker ett flertal gånger tills vi får med de och sedan kan jobba vidare.” (R1)

Fokus ligger på att ge verktyg till föräldrarna för att de ska kunna hantera sina ungdomar efter slutfört arbete med MST-teamet. Föräldrar vill i vissa fall inte samarbeta, då blir det svårt att nå de uppsatta målen som satts upp. För att kunna jobba vidare så gäller det att föräldrarnas ambition och samarbete kapacitet håller till den graden ungdomen behöver.

7. Sociologisk analys

I detta avsnitt analyserar vi intervjupersonernas berättelser med stöd i våra valda teorier. Med hjälp av teorierna kan studiens syfte och frågeställningar besvaras.

7.1 Bakomliggande faktorer med koppling till stigma

Stigmatisering är ett sätt att få en förståelse av hur människan försöker hitta vägen att passa in som “normal” eller att den stigmatiserade människan ställs inför krav och förväntningar i sina sociala relationer, som antingen nedvärderar sig eller döljer sitt stigma (Goffman, 2014). Utifrån våra

intervjuer med socialtjänsten har det framkommit att det ofta är så att en ungdom försöker "passa in" i gruppen, känna en samhörighet. Socialtjänsten i vissa sammanhang kan känna sig stigmatiserade då en del av informationen som ges ut misstolkas. Ett exempel som vi kan dra parallellt med det är ju svaret som vi fick av intervjupersonen (R2). Socialtjänsten menar att folk i vissa avseenden inte vågar ta hjälp av Socialtjänsten. Det har framkommit, enligt R2 att missvisande texter har skrivits på ett annat språk, där det står att socialtjänsten tar föräldrarnas barn ,vilket är en missinformation i och med att dem inte tar barn utan dem vill hjälpa ungdomar ut från en kriminell bana. Detta kan då leda till att socialtjänstens arbete blir svårare att hantera och att det sätts en slags stigma på arbetet de gör. Det är inte heller alltid lätt att samarbeta med ungdomens förälder, vilket vi kan tolka som att i deras ögon är det socialtjänsten som är "boven" som egentligen inte vill hjälpa ungdomen utan snarare bara göra problem runt barnen och föräldrarna. En av intervjupersonerna menade på att "alla" ungdomar vill passa in, hittar de inte någon att vara i skolan, så hittar de samhörighet utanför skolan. Detta gör det svårare för socialtjänsten att utföra arbetet de är igång med, då de känner att socialtjänsten inte är den grupp som ungdomen eller föräldern i vissa sammanhang vill vara delaktiga i.

7.2 Socialtjänstens brottsförebyggande arbete och samverkan

Socialtjänstens brottsförebyggande arbete utgår främst från att man ska stötta ungdomens föräldrar, umgänge och skolgång. I första hand så tar socialtjänsten beslut tillsammans med föräldrarna om hur man ska hitta lösningar och förändra ungdomens liv. Det är inte alltid enkelt att samarbeta med föräldrarna eller ungdomarna vilket gör det svårare för att främja ungdomens utveckling. Socialtjänsten försöker alltid hitta lösningar för att förebygga och motverka ungdomskriminalitet. Detta kan tolkas utifrån systemteorin som innebär att en situation alltid innehåller lösningar och problem (Payne, 2015). I arbetet med ungdomar är det viktigt att granska ungdomarnas beteenden och inte enbart omgivningen, då man annars inte får en helhetssyn på problemet. Detta är en metod som används i

socialtjänsten. Det blir en form av behandlingsverktyg, där man försöker finna det bakomliggande problemet i ungdomen, det kan t.ex. vara hur den unga tänker, känner och varför ungdomen beter sig på sättet den gör. Efter det så vet man vilka förutsättningar man har och vart resurserna behöver läggas för att bryta ungdomens negativa beteendemönster.

Socialtjänstens arbete handlar även om att ge föräldrarna stöd, där resurserna dem lägger kan anses som ett verktyg, för att sedan hjälpa sin ungdom att ta makten över sitt liv och handlingar som rör ungdomen. Detta kan kopplas till Paynes (2015) definition av empowerment, som innebär att stärka ungdomen genom tillgång till olika verktyg. Vi tolkar intervjupersonernas berättelser som att empowerment är en viktig del för att kunna uppnå målen som har satts för varje ungdom. Socialtjänsten är där som stöd för både föräldern och ungdomen, där fokus ligger på att stärka föräldrars relation till ungdomen. Askheim och Starrin (2007) menar att denna process leder till empowerment. Socialtjänsten arbetar till en början på mikronivå där individen ligger i fokus. De börjar med att kartlägga behov och vad som kan vara en lämplig behandling för ungdomen samt vad som behövs för att kunna öka ungdomens makt och självförtroende. Här ser vi att flera aktörer kommer in i bilden som gör att insatsen går från individnivå till gruppnivå. Aktörer som involveras är t.ex. polis, fritidsgård och skola etc., vilket skapar en medvetenhet om att ungdomen inte är ensam om deras problem. Detta kan i sin tur leda till handling (jfr Askheim & Starrin, 2007). Empowerment får människor att bli hörda och dela på lika villkor. Det socialtjänsten gör under sin behandling är att de ger möjlighet till den som är i en utsatt position att vara med och delta. Ungdomen får även avstå om den inte känner för att vara delaktig under informationen som ges.

MST-teamet fokuserar på föräldraskapet, vilket kan kopplas till det reflexiva terapeutiska synsättet. Payne (2015) nämner att om tidigare problem finns kvar i nuet så kommer det vara svårt att skapa mening i det som har varit. De jobbar med att ge föräldrarna mycket stöd som rör hur de ska hantera en situation som uppkommer runt ungdomen. Insatsen pågår mellan 4-6

månader och de resurser och verktyg som de lägger fram till föräldrarna är tänkta att föräldrarna sedan ska använda själva. Detta bidrar också till att föräldrarna ska förstå vilka de tidigare problemen har varit under behandlingens gång. Skyddsfaktorer kan vara en riskfaktor enligt dem i Socialtjänsten. MST-teamet arbetar med att se vilka faktorer bidrar till ”problemet” vilket kan tex vara ungdomens vänner. Med hjälp av detta kan föräldrarna få en uppfattning på ungdomens tidigare problem.

Detta gör så att föräldrarna utvecklar sitt föräldraskap. Genom att förstå tidigare problem kan föräldrarna bidra till att ungdomen inte hamnar på samma bana igen.

SSPF jobbar med olika aktörer, genom att kollektivt förebygga ungdomskriminalitet. Detta kan kopplas till det socialistisk-kollektivistisk synsättet. Payne (2015) nämner att synsättet handlar om att förändra och stödja missgynnade individer genom att arbeta kollektivt. SSPF - teamet åker runt till massa olika fritidsgårdar, skolor, men även att samverka med polis är en viktig roll. Detta är för att de vill arbeta kollektivt för att kunna nå den sociala förändringen. Det de gör är att informera dessa aktörer om hur de ska tänka, hur olika situationer hanteras men de informerar även om vad SSPF innebär. Payne (2015) menar att för att kunna få till en social förändring så behövs en kombination av synsätt och fokus. Vår tolkning är att socialtjänstens arbete kombinerar olika synsätt. Detta då MST-teamet har kopplingar till det reflexivt orienterade synsätt medan SSPF-institut är grundat i ett kollektivistiskt synsätt. Det individualistisk-reformistiska synsättet innebär att trycka på individens självbestämmande och individualitet, det leder till att skapa en förståelse av ungdomarnas erfarenhet och problem (Payne, 2015). Detta synsätt går att koppla till både SSPF och MST, då insatserna handlar om att skapa förändring med grund i en serviceinriktad attityd. Insatserna är anpassade till de förutsättningar och behov som ungdomen har. Detta gör att socialtjänsten möter varje enskild individs behov. Vi kan se att socialtjänstens arbete går att koppla till alla nivåer som finns i systemteorin, vilket enligt oss kan skapa förutsättningar för samhällsförändring genom minskad ungdomskriminalitet. Med hjälp av

socialtjänstens resurser och verktyg anser vi att det kan vara till stor hjälp att bland annat minska ungdomskriminaliteten i vårt samhälle, detta i sin tur kan komma att leda till att det sker en samhällsförändring med bland annat minskad kriminalitet. Vidare anser vi att arbetet ligger inte endast hos socialtjänsten, utan att andra aktörer runtomkring är viktiga för att förändring ska ske, föräldrars engagemang, skolans engagemang, polisens engagemang etc. Alla aktörer runt ungdomen har ett ansvar att förebygga och minimera ungdomskriminaliteten.

8. Slutsats och avslutande reflektion

Syftet med studien har varit att skapa förståelse hur socialtjänsten beskriver orsaker bakom ungdomskriminalitet samt hur de arbetar med de förebyggande och hur dem motverkar ungdomskriminalitet. Vår första frågeställning var "Vilka orsaker bidrar, enligt medarbetare inom socialtjänsten, till att ungdomar hamnar i kriminalitet"? Under studiens gång så framkom det att det fanns olika orsaker till ungdomskriminalitet. Det vi fick fram var att det är vanligt att man ofta faller in i kriminaliteten om man har haft en tuff uppväxt i form av att till exempel vuxit upp i skilda hem. Uppväxten är allas start i livet och om det går snett så finns det risker att det fortsätter, vilket kan vara en bidragande faktor till en ökad ungdomskriminalitet. Det pratades även om att omgivningens roll är viktig för ungdomen. Det är något som både kan vara en skyddsfaktor men även en riskfaktor. Socialtjänsten arbetar med att omvandla riskfaktorer till skyddsfaktorer som t.ex. kan vara ungdomens förälder. Forskningen har länge poängterat att omgivningen har en stor påverkan. Fonden (2001) nämner att umgänget har en stor påverkan på individens livsstil, detta är något vi under studiens gång kunde se att socialtjänsten fokuserade på för att kunna arbeta mot ungdomskriminalitet. Det är inte enbart äldre forskning som har poängterat hur viktigt det är för ungdomen att uppleva en bra barndom. Anna G. Franzen & Lucas Gottzen (2021) menar på att motgångarna i barndomen är en riskfaktor för ungdomens utveckling. Detta är något som under studiens gång talas om väldigt mycket, att

skolframgången är en viktig roll för ungdomen. När inte skolan funkar för ungdomen, så kan detta bli en motgång för ungdomens barndom.

Vår nästa frågeställning var “Vilka insatser erbjuder socialtjänsten främst för att motverka och förebygga ungdomskriminalitet”? Under studien så fick vi genom intervjupersonerna ta del av olika insatser. Två intressanta insatser som socialtjänsten erbjuder är SSPF och MST. SSPF arbetar med att förebygga ungdomskriminalitet. MST arbetar med att motverka ungdomskriminalitet. Dessa två inriktningar jobbar på olika nivåer, vilket gav oss en större inblick på hur de arbetar med ungdomskriminalitet. Det kan kopplas med det Payne (2006) nämner, att inom det sociala arbetet så försöker de göra skillnad på den sociala nivån genom att ingripa både lokalt och på personliga nivåer. Våra intervjuer med socialtjänstens medarbetare bekräftade att socialtjänsten arbetar på olika nivåer. Tidigare forskning visar att socialtjänstens insatser minskar ungdomarnas utvecklande av ett kriminellt beteende. Det är även ett hjälpmedel till ungdomarna, för att lämna det kriminella livet (Socialtjänsten, 2012). Vi har under studiens gång, vilket även tidigare forskning har visat, fått en tydlig bild av att föräldrarna utgör en viktig faktor för ungdomen. Föräldern har en betydande roll i att motverka och förebygga ungdomskriminaliteten, är föräldrarna inte med så blir det svårarbetat.

Vår sista frågeställning handlade om : “Hur samarbetar socialtjänsten med ungdomarnas omgivning”? Vi kan nästan säga att socialtjänsten är bensinen som får igång motorn. I detta fall är föräldrarna motorn till att kunna utveckla barnens beteende och minimera risken för att ungdomen hamnar i kriminalitet. För att kunna få till en samhällsförändring så krävs det att samverkan fungerar, det har vi sett under studiens gång och märkt att samtliga har samma mål vilket är att minimera ungdomskriminalitet. Stor del av arbetet ligger på att vara stöd åt föräldern och ungdomen. Varför en stor del av fokuset ligger på föräldern, kan vi jämföra med tidigare forskning. Forskningen har i decennier visat att ungdomar som har en bra relation till sina föräldrar är mindre benägna att bilda kriminella relationer,

medan ungdomar som har sämre sociala relationer med sina föräldrar tenderar att hamna i kriminellt umgänge (Stattin, 2001). Stewart (2003) berättar att föräldrar som inspirerar och ger stöd till sina barn minimerar risken till att barnet uppvisar ett avvikande beteende. Detta är något socialtjänsten försöker hantera med hjälp av insatserna SSPF och MST. De försöker öka samarbetet med andra aktörer så som polis, fritidsgård, skola men även föräldrarna. Detta skapar en bild på hur viktigt det är med att få omgivningen inblandad för att kunna förebygga och motverka ungdomskriminalitet. Enligt oss så är det rimligt att socialtjänsten fokuserar på faktorer runt om ungdomen. Detta eftersom forskning visar på att omgivningen har en stor betydelse.

Utifrån tidigare forskning har det framkommit att engagemanget från föräldrarnas sida spelar stor roll för ungdomar. Föräldrar har även en stor roll i barnets framtid som är väldigt viktigt för att barnet inte ska hamna i fel spår, föräldrar som uppmuntrar och ger positivt utlåtande till sina barn, minimerar risken till att barnet uppvisar normbrytande beteende. Föräldrar till engagerade barn har en större chans till en framgångsrik framtid. Stewart (2003). Som förälder bör man veta till en viss grad vad som finns ute i samhället. Droger och kriminalitet är något omtalat och det är inte svårt att få reda på hur samhället ser ut. Med det sagt menar vi att föräldrar måste sluta vara fega för att säga till sina barn att de ej får gå ut sent på kvällarna eller fråga vad de gör om kvällarna. Det gäller som föräldrar att kunna samarbeta med sina barn, men också att vara bestämd. "Gamla generationen" skapar den "nya generationen", men det gäller att verkligen stå upp för ett bättre samhälle. Detta arbete är inriktat till ungdomar och om vi som samhälle ser att en ungdom har det svårt familjemässigt så gäller det som samhälle att ställa upp för ungdomen. Detta gäller hela samhället och vi anser att skolan, polisen, fritidsledare etc. har i uppgift att hjälpa ungdomen och skydda ungdomen, det är tillsammans vi gör skillnad. Det vi menar med detta är att om inte föräldrar kan vara där så måste samhället in, det är enkelt att idka ett yrke som lärare eller polis men det är svårt att förändra samhället inom dessa yrken, men med samarbete så blir allt så mycket enklare. Det är

inte bara föräldrarnas ansvar att fostra och vägleda våra barn, utan det behövs ett helt samhälle för att fostra och vägleda barnen.

8.1 Förslag till vidare forskning

I vår studie har vi kommit fram till att det finns en mängd olika faktorer som bidrar till att ungdomar hamnar i kriminalitet. Vi har också under studiens gång sett hur viktigt det är för ungdomen att ha personer i sitt nätverk som fångar upp ungdomen, när hen är på väg in i kriminalitet eller befinner sig i kriminalitet. Det vi ser är att den allra viktigaste faktorn är föräldrarna. Det är föräldrarna som bär på ett otroligt stort ansvar. Det handlar om att finnas där och fånga upp sin ungdom i alla lägen men det vi inte får glömma är att föräldern behöver hjälp från nätverket, för att hjälpa ungdomen att inte falla i kriminalitet eller att hjälpa ungdomen ur ett ungdomskriminalitet och inte hamna där igen. Vi har vidare kommit fram till att socialtjänsten har insatser som vänder sig till föräldrar men även ungdomar som är på väg in i kriminalitet eller är mitt i det. Utifrån vår studie hoppas vi att vi har belyst att det finns hjälp för ungdomar, mer hjälp än vad man som förälder tror. Vi har även visat att socialtjänstens insatser rör många nivåer och är grundade i alla de synsätt som Payne talar om. Vidare att dessa ungdomar är framtidens vuxna, vi måste tillsammans jobba för att erbjuda dessa ungdomar all hjälp de kan få så att de får en positiv syn på framtiden. Det som skulle vara intressant med dessa inriktningar är att forska och ta reda på hur behandlingsmetoden hade sett ut om ungdomen hade fått vara med under hela vägen av behandlingen. Detta är en svår sak att uppnå då ungdomar väljer att i vissa fall avvika från kunskapen om behandlingen. Det kommer även vara intressant att se hur SSPF behandlingsmetoder fungerar i en längre period. Hur hade behandlingen sett ut om mötena med olika förvaltningar hade skett om ungdomarna hade varit på plats.

9. Akribi

Ander, B. (2005). Möten i mellanrummet: socialt förebyggande arbete med ungdomar. (1.uppl.) Stockholm: Gothia.

Ahrne, Göran & Svensson, Peter. (2015). Handbok i kvalitativa metoder. Liber: Stockholm.

Alvesson, Mats & Sköldbberg, Kaj. (2017). Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod. Tredje upplagan Lund: Studentlitteratur.

Askheim, O. & Starrin, B. (2007). Empowerment i teori och praktik. Malmö: Gleerups.

Aspers, Patrik. (2011). Etnografiska metoder: Att förstå och förklara samtiden. Liber.

Bryman, A. (2011). Samhällsvetenskapliga metoder (2. [rev.] uppl. ed.). Malmö: Liber

Berglund, S. (2000). Socialpedagogik, i goda möten skapas goda skäl. Lund: Studentlitteratur.

Clevesköld, L., Thunved, B. & Thunved, A. (2015). Samhället och de unga lagöverträdarna. (5. rev. uppl.) Stockholm: Norstedts juridik.

Denscombe, Martyn. (2018). Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna. 4. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Estrada, F. & Flyghed, J. (2017). Den svenska ungdomsbrottsligheten (Fjärde upplagan. ed.). Lund: Studentlitteratur.

Fondén, C. (2001). Gola aldrig ner någon. I: Estrada, F. och Flyghed, J. (red), Den svenska ungdomsbrottsligheten. Lund: Studentlitteratur.

Franzén, Anna G. och Gottzén, Lucas. 2021. Childhood Adversities and Individual Responsibility as Explanations for Criminality in Incarcerated Young Men's Narratives. Doi:10.1080/01639625.2021.1952121

Gilje, N., Grimen, H. (2007). Samhällsvetenskapernas förutsättningar, Upplaga 3, Bokförlaget Daidalos.

Goffman, Erving. (2014) Stigma - den avvikandes roll och identitet, studentlitteratur.

Hartman, J. (2001). Grundad teori - teorigenerering på empirisk grund. Lund: Studentlitteratur AB.

Ingemann, Jan Holm (2016). Vetenskapsteori för samhällsvetare. 1. uppl. Malmö: Gleerups Utbildning.

Kvale, S. (1997). Den kvalitativa forskningsintervjun. Lund: Studentlitteratur

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. (2014). Den kvalitativa forskningsintervjun. Studentlitteratur.

Lalander, Philip & Johansson, Thomas. (2012). Ungdomsgrupper i teori och praktik. 4, uppdaterade uppl. Lund: Studentlitteratur.

Lindgren, Sven-Åke. (1991) ” Michel Foucault och sanningens historia” i Månsson, P (red)

May, Tim. (2001). Samhällsvetenskaplig forskning. Studentlitteratur, Lund.

Olsson, Tobias. (2008). "Medievardagen, en introduktion till kvalitativa studier". Gleerups utbildning AB.

Payne, Malcolm. (2015). Modern teoribildning i socialt arbete. Stockholm: Natur & Kultur.

Payne, Malcolm. (2006) International social work research and health inequalities. *Journal of comparative social welfare*. 22(2). ss. 115-124 doi. 10.1080/17486830600836099.

Patel R & Davidson B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder - att planera, genomföra och rapportera en undersökning*, Lund, Studentlitteratur.

Socialstyrelsen (2009). Barn och unga som begår brott. Handbok för socialtjänsten (art nr 2009-101-3).

Stattin, Håkan. (2001). Öppna, inte övervakade, barn löper mindre risk att bli kriminella. 98(25). ss. 3009-3013.

Starrin, B. & Svensson, P-G. (1994). *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Studentlitteratur AB.

Stewart E, A. (2003). School social bonds, school climate, and school misbehavior: A multilevel analysis. *Justice Quarterly*, Routledge: Storbritannien. 20(3) ss. 575-604. doi:10.1080/07418820300095621.

Stigsdotter Ekberg, Margareta. (2010). Dom kallar oss värstingar – Om ungas lärande i möte med skola, socialtjänst och polis. Institutionen för pedagogik, psykologi och idrottsvetenskap vid Linnéuniversitetet.

Sutherland, A. (2011). The relationship between school and youth offending. *Social Policy Journal of New Zealand*.

Svensson, P. (2015). Teorins roll i kvalitativ forskning. I Ahrne, G & Svensson, P. (Red.), Handbok i kvalitativa metoder. Stockholm, Sverige: Liber.

Svensson, R. & Ring, J. (2007). Trends in Self-Reported Youth Crime and Victimization in Sweden, 1995-2005, Journal of Scandinavian Studies in Criminology & Crime Prevention.

Elektroniska referenser

BRÅ. (2018). Brott och statistik "Ungdomsbrottslighet". Tillgänglig: <https://www.bra.se/brott-och-statistik/statistik-utifran-brottstyper/ungdomsbrottslighet.html> (Hämtad 2022-03-25).

BRÅ. (2009). Orsaker till brott bland unga och metoder att motverka kriminell utveckling: en kunskapsinventering. Tillgänglig: https://www.bra.se/download/18.1ff479c3135e8540b2980001575/1371914736934/2009_orsaker_till_brott_bland_unga.pdf (Hämtad 2022-03-28).

Frenzel, G.A. & Westerberg, S. (2017). Skolundersökning om brott: Om utsatthet och delaktighet i brott. Brottsförebyggande rådet. Tillgänglig: https://www.bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70e1094/1544004050335/2018_15_Skolundersokning_en_om_brott_2017.pdf?fbclid=IwAR3-J0Dfr6-wl8g0LFiLOyWsUW7dK-UN-2treagIyozfdJFExDQxW0dH0sI [Hämtad 2022-03-29].

Högskolan i Halmstad (2022). Personuppgifter i examensarbete. Tillgänglig: <https://hh.se/student/innehall-a-o/examensarbete/personuppgifter-i-examensarbete.html#h6Inhamtasamtyckeinformeraderegistreradeochsamlaindenodvandigapersonuppgifterna> (Hämtad 2022-04-28).

Polisens metodhandbok. (2017). Lokalt strukturerad samverkan. Tillgänglig: <https://polisen.azurewebsites.net/index.php/samverkan/lokalt-strukturerad-samverkan/> (Hämtad 2022-04-01).

Socialstyrelsen. (2020). Bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende: kunskapsstöd för socialtjänsten. Tillgänglig: <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2020-2-6597.pdf> (Hämtad 2022-03-30).

Socialstyrelsen (2012). Kartläggning av samverkansinterventioner med syfte att motverka en kriminell livsstil bland unga. Tillgänglig: <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2012-10-14.pdf>. (Hämtad 2022-05-08).

Socialstyrelsen. (2019). MST: Multisystematisk terapi. Tillgänglig: <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/evidensbaserad-praktik/metodguiden/mst-multisystemisk-terapi/> (Hämtad 2022-04-02).

Socialstyrelsen. (2021). SSPF: skola, socialtjänst, polis, fritid. Tillgänglig: <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/barn-och-unga/unga-som-begar-brott/exempel-brottsforebyggande-metoder/sspf-skola-socialtjanst-polis-fritid/> (Hämtad 2022-04-01).

Vetenskapsrådet (VR). (2002). Forskningsetiska principer inom humanistisk samhällsvetenskaplig forskning. Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig: https://www.lincs.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf (Hämtad 2022-04-28).

Bilaga 1 - Intervjuguide

Bakgrund

- 1. Skulle du vilja berätta lite om dig själv?**
- 2. Kan du berätta om din roll i socialtjänsten?**
- 3. Hur länge har du arbetat inom socialt arbete?**
- 4. Hur länge har du arbetat med barn- och ungdomsärenden inom socialtjänsten?**
- 5. Hur skulle du kort beskriva en arbetsdag för dig?**

Tema 1. Ungdomskriminalitet

- 6. Vilken målgrupp arbetar du med?**
- 7. Det finns olika teorier om varför ungdomar hamnar i kriminalitet. Varför tror du att ungdomar hamnar i kriminalitet?**
- 8. Vilka skyddsfaktorer är avgörande för att en ungdom inte ska hamna i kriminalitet?**

Tema 2. Förebyggande arbetet

- 9. Kan du beskriva hur ni arbetar/vilka insatser ni genomför för att förebygga ungdomskriminalitet.**
- 10. Vad spelar föräldrarnas roll i de förebyggandet arbetet mot ungdomskriminalitet?**
- 11. Funkar sociala insatser bättre på yngre eller äldre ungdomar?**

12. Hur mycket fokus lägger ni på att förbättra enskilda individer, jämfört med samhällsstrukturerna?

13. Är sociala insatser förebyggande insatser eller åtgärder i efterhand?

Tema 3. Möjligheter och utmaningar

14. Kan du beskriva hur ni arbetar/vilka insatser som genomförs för att stödja ungdomar att komma ur ett kriminellt beteende?

15. Arbetar ni med olika typer av insatser för olika grupper? (exempelvis baserat på ålder, kön, socioekonomi etc) Varför/varför inte? Kan du beskriva insatserna?

16. Hur upplever du samarbetet med andra aktörer och socialtjänsten? (T.ex. Polis, fritidsgårdar och skolor)

17. Vilket är socialtjänstens största uppdrag, tycker du?

18. Vilken utmaning/utmaningar är svårast för socialtjänsten, tycker du?

Bilaga 2 - Samtyckesblankett

Information till dig som ska delta i en undersökning som genomförs av en student under utbildning

Du är inbjuden att delta i studien *Socialtjänsten i arbete med att förebygga och motverka ungdomskriminalitet*. Studien syftar till att skapa en fördjupad förståelse kring hur socialtjänsten arbetar med att förebygga och motverka ungdomskriminalitet samt vilka åtgärder och insatser som används i arbetet. Vidare syftar studien till att utveckla kunskaper om vilka möjligheter och

utmaningar socialtjänsten ser i arbetet med att förebygga och motverka ungdomskriminalitet.

Studien utförs som en del i vår utbildning, inom ramen för Samhällsförändring och social hållbarhet, 180 hp vid akademien för hälsa och välfärd vid Högskolan i Halmstad. Ansvarig lärare är Anna Isaksson anna.isaksson@hh.se.

Dina personuppgifter behandlas inom studien endast enligt ditt samtycke, och enligt kraven i dataskyddsförordningen. Ditt deltagande i studien är helt frivilligt och du kan när som helst återkalla ditt samtycke utan att ange orsak. Ett återkallande påverkar dock inte den behandling som skett innan återkallandet. Du kan också när som helst begära att få en kopia av dina personuppgifter. Materialet kommer delvis att behandlas inom molntjänsten Office 365 från Microsoft, som Högskolan har ett personuppgiftsbiträdesavtal med. Endast vi studenter (Daniel Danho och Fatlum Juka) kommer att ha tillgång till dina personuppgifter.

De av dina personuppgifter vi kommer att behandla är: namn och e - postadress. Dina personuppgifter kommer att raderas när examensarbetet är godkänt. Personuppgiftsansvarig för studien är Högskolan i Halmstad, som nås via 035-16 71 00. Övrig information om hur Högskolan hanterar personuppgifter, och dina rättigheter utifrån dataskyddsförordningen, finns på www.hh.se/dataskydd. Har du frågor kan du också kontakta Högskolans dataskyddsombud, Anna Frederiksen, via dataskydd@hh.se.

Med vänlig hälsning

Daniel Danho (dandan19@student.hh.se)

Fatlum Juka (fatjuk19@student.hh.se)

Sociologi 61–90 hp, Samhällsförändring och social hållbarhet, 180 hp,

Akademien för hälsa och välfärd, Högskolan i Halmstad.

Samtycke till deltagande i studien *Socialtjänstens arbete med att förebygga och motverka ungdomskriminalitet*

Jag har fått information om studien *Socialtjänstens arbete med att förebygga och motverka ungdomskriminalitet*.

Jag har fått information om att de uppgifter som samlas in om mig kommer att behandlas konfidentiellt, på ett sådant sätt att min identitet inte kommer att avslöjas för obehöriga.

Jag är medveten om att min medverkan är helt frivillig och att jag när som helst och utan närmare förklaring kan avbryta mitt deltagande.

Underskrift

.....

Namnförtydligande

.....

Ort och datum

.....

Besöksadress: Kristian IV:s väg 3

Postadress: Box 823, 301 18 Halmstad Telefon: 035-167100

mail: registrator@hh.se